

Unge sociale overdrivelser om vold i nattelivet

En analyse af internetfora og fokusgruppediskussioner

Finansieret af Trygfonden – I samarbejde med Det Kriminalpræventive Råd

Indhold

Resumé:	3
Analysens hovedpointer	3
Kapitel 1	5
Introduktion	5
Formål	5
Baggrund	6
Ringstedforsøget: Flertalsmisforståelser og sociale overdrivelser	7
Kapitel 2	8
Metode	8
Internetanalyse	8
Etiske overvejelser	9
Fokusgruppeinterview	9
Sammensætning af fokusgrupper	9
Rekruttering	10
Udarbejdelse af interviewguide til fokusgrupper	10
Kapitel 3	12
Internetanalyse	12
Arto	12
Typer der bruger vold	14
Situationen	14
Forholdsregler	15
Holdninger til brug af våben	16
Facebook	18
Overordnet om udtalelserne	18
Samfundsmedlemmernes ansvar	19
Individuelle forholdsregler – Selvforsvar	19
Familie og miljø	20
Holdningsændringer	22
Ordensmagts rolle	23
Strengere straffe	23
Overvågning	23
Trygheden - på gaden og i nattelivet	24
Opsamling på internetanalysen	26
Kapitel 4	27
Analyse af fokusgrupperne	27
Generelle fund	27
Internettet	28
Omfang af vold og våben	28
Medierne	30
Historier og fortællinger fra omgangskredsen	31
Alkohol og stoffer	33
"De andre" og "andre steder"	33

De sociale overdrivelsers konsekvenser	34
Forældrene	35
Hvad gør de unge utrygge	36
De ansvarlige unge	36
Forskellige typer af unge	37
De påpasselige piger	38
De robuste drenge	39
De risikosøgende drenge	41
Hovedresultater fra fokusgrupperne	41
Kapitel 4	43
Diskussion og anbefalinger	43
Litteratur	45
Videre læsning	45

Resumé:

Analysens hovedpointer

Vold i nattelivet er ikke et emne, der optager de unge i udstrakt grad – hverken på i det virtuelle eller i det rigtige liv. På internettet demonstrerer de unge evne til at debattere emner som vold og utryghed i nattelivet på en nuanceret måde og også give plads for uenigheder og modsatrettede synspunkter. De unge opererer på en reflekterende måde med komplekse forklaringer på voldens opståen og betydningen af, hvordan man – inklusive de selv – taler om emnet. Overordnet set er de unge enige om, at våben og vold i nattelivet ikke er ønskeligt, og de debatterer ivrigt forskellige strategier for at sikre, at man trygt kan færdes i nattelivet.

Ligesom internetanalysen viser analysen fra fokusgrupperne, at de unge er reflekterede i deres diskussioner af årsagerne til vold og af forholdet mellem den faktiske forekommende vold og mediernes omtale. Selv om vold i nattelivet er ikke et emne, de unge selv oplever som stærkt påtrængende, har de klare meninger om emnet, når de bliver spurgt. For langt de fleste unge forbindes vold ikke med noget smart og giver ikke respekt.

Der fortælles en del historier om vold blandt de unge, og de kan også være ganske dramatiske, og kan være med til at skabe utryghed blandt nogle unge. Imidlertid er det karakteristisk, at historierne oftest handler om vold, der er sket andre steder og for andre end de unge selv.

Den væsentligste forskel imellem de unge er forskellen på piger og drenge forskellige frygt. Pigerne er generelt mere frygtsomme end drenge. De er navnlig bange for at blive overfaldet og voldtaget på vej hjem fra byen og tager forholdsregler i form af aldrig at færdes alene. Dette gælder alle grupper, alle aldre.

For de fleste drenges vedkommende gælder det, at frygten for vold ikke spiller nogen stor rolle for dem. De undgår så vidt muligt voldelige situationer og oplever for det meste, at det kan lade sig gøre at undgå vold, hvis man ikke er interesseret.

En lille gruppe af de interviewede hører til den gruppe, vi har kaldt ”de risikosøgende”, der selv som yngre har været ”ballademagere”, som kunne finde på at opsøge vold som en del af en aften underholdning, fx ved at forsøge at fremprovokere et slagsmål. De tilkendegiver dog også, at det er noget, de selv og de fleste af deres venner er vokset fra igen, efterhånden som de bliver ældre og fornuftigere. Analysen af denne gruppe peger i retning af de konklusioner, vi også er nået frem til i rapporten *Vold blandt unge mænd i nattelivet* (Rådgivende Sociologer 2009).

De fleste unge drøfter emnet med deres forældre og har fået gode råd og anvisninger af disse. De unge mener også, at forældrenes generelle opdragelse har stor indflydelse på, hvordan de unge forholder sig til vold.

Kapitel 1

Introduktion

Der omtales hyppigt nye undersøgelser med forskellige tal og procenter for omfang, udbredelse og konsekvenser af vold i nattelivet. Når pressen slår alarm, kan det ind imellem lyde som om, den samlede danske ungdom bliver udsat for vold og trusler om vold. Men det kan få uheldige følger, hvis alle snakker om, at der er mere og grovere vold, fordi enkelte voldsomme episoder får stor mediedækning. For så overses det måske netop, at flertallet af de unge sagtens kan finde ud af at feste – og de unge bliver måske unødigt utrygge, fordi der skabes et urealistisk billede af et voldsomt forrået natteliv.

Flere undersøgelser peger dog på, at volden i nattelivet er begrænset og trygheden generelt høj blandt unge mennesker (se fx Rådgivende Sociologer 2008). I denne undersøgelse vil vi på baggrund af en hypotese om, at forestillingerne om vold blandt de unge er overdrevne, se nærmere på, hvordan unge diskuterer vold, og på, hvorvidt deres forestillinger har nogen betydning for deres ageren i nattelivet.

Undersøgelsen er blevet mulig via finansiering fra Trygfonden og med faglig sparring fra Det Kriminalpræventive Råd.

Formål

I undersøgelsen om unge, vold og utryghed i nattelivet fra 2008 fandt Rådgivende Sociologer, at unge mellem 14 og 26 år har overdrevne forestillinger om voldens omfang i nattelivet. Samtidig viste undersøgelsen, at de unge alligevel følte sig trygge i nattelivet. Det fremgik dog også, at de unge grupperede sig i forskellige grupper i forhold til utryghed. Hvordan de unges overdrivelser skabes og formidles var dog uklart, ligesom det var uklart hvilke historier, der påvirker de unge og på hvilken måde.

Formålet med denne undersøgelse er derfor at undersøge unges sociale overdrivelser om vold nattelivet kvalitativt samt sætte fokus på, hvordan vold formidles og fortælles blandt unge mellem 14 og 26 år.

For at belyse dette har vi dels gennemført en analyse af diskussioner på internettet, dels afholdt en række fokusgruppeinterview med unge i aldersgruppen.

Baggrund

Ind imellem sker det, at sociale overdrivelser bliver ophøjet til en myte. En myte er kort og godt en fortælling og kan både være positiv og negativ. Disse fortællinger kan være sande, falske eller blot den halve sandhed. Myter er historier, som fortælles med overbevisende konstateringer, der får os til at tro på og forstå det, som vi hører og ser. Trangen til at høre og fortælle historier er noget fundamentalt menneskeligt, som taler til vores behov for at samle, forme og strukturere oplevelser og erfaringer, så vi kan bringe orden i omverdenen og vort eget liv. Evnen til at fortælle er således helt grundlæggende for vores personlighed, identitet og verdensbillede. Myterne arbejder, efter at de er blevet fortalt, idet andre gør brug af dem til at forstå og indrette sig efter de erfaringer, der ligger gemt i historierne. Vi kan huske dem, og de påvirker vores tanker, holdninger og dermed begrebsdannelse. Måske trækker de endda renter, og historien udvikler sig yderligere.

Vores undersøgelser tyder på, at de udbredte forestillinger om den megen vold, der siges at finde sted i nattelivet, er en sådan negativ myte, som i høj grad spredes via medierne, og som overordnet set skader mere end den gavner. Myten har skadelige virkninger, fordi den bidrager til at skræmme de unge, som ikke selv ønsker at blive involveret i vold, og måske giver nogle af dem en fornemmelse af, at det kan være fornuftigt at tage forskellige forholdsregler, fx at bære våben, når de færdes i nattelivet. Mængden af vold i nattelivet bør selvfølgelig hverken over- eller underdrives; med andre ord skal der være plads til at diskutere den vold, som sker, men vi skal samtidig være særligt opmærksom på ikke at forstærke de sociale overdrivelser.

Undersøgelsen *Unge, vold og utryghed i nattelivet* (2008) pegede på, at påfaldende mange (særlig helt unge) havde venner, der havde været udsat for vold. En af vores teser var, at de unge muligvis havde et bredere vennebegreb, der også strakte sig til de kontakter, som de havde i det virtuelle rum på internettet. Vi forestillede os, at historier blandt bekendtskaber på internettet kunne være medvirkende til at de yngste havde disse forestillinger, og vi ønskede derfor at kigge nærmere internettet som medskaber af sociale overdrivelser blandt unge.

Ringstedforsøget: Flertalsmisforståelser og sociale overdrivelser

I Ringstedforsøget deltog elever fra 5., 6. og 7. klasse - i alt 24 klasser. Formålet var at undersøge, hvordan børn og unge bearbejder deres forestillinger om hinanden. Det viser sig, at der eksisterer en række misforståede forventninger i form af flertalsmisforståelser og sociale overdrivelser. **Flertalsmisforståelserne** opstår, når man tror, at det er de fleste, der mener eller gør bestemte ting, men i virkeligheden er det kun de færreste, der mener eller gør det. **Sociale overdrivelser** har den konsekvens, at man tror, at der er flere, der mener eller gør bestemte ting, end det faktisk er tilfældet. Sociale overdrivelser er ikke et enestående fænomen blandt unge, men noget man finder i alle aldersgrupper. Forskerne er enige om, at man kan forebygge risikoadfærd, hvis man informerer om de sociale overdrivelser og bearbejder dem. De mener også, at erkendelse og bearbejdning af sociale overdrivelser – ved fx at fortælle de unge, at det kun er et mindre antal af unge, der ryger – er en mere effektiv form for intervention end den traditionelle fokusering på rygningens sundhedsskadelige virkning. Forsøget viser, at det er muligt at påvirke de unges sociale overdrivelser og dermed mindske de unges risikoadfærd.

Kapitel 2

Metode

Undersøgelsen er kvalitativ og består af to dele som på forskellig vis afdækker de forvrængninger, myter og sociale overdrivelser, som er i omløb omkring utryghed og vold i nattelivet

Internetanalyse

Første del af undersøgelsen består af en internetanalyse, hvor der ses nærmere på de debatfora hvor de unge diskuterer emner vedrørende vold i nattelivet.

Vi har valgt at se på to meget brugte debatfora: *Arto* og *Facebook*, over en periode i foråret 2009. Disse to er valgt på baggrund af en grundig gennemgang af bl.a. antallet af registrerede brugere på forskellige sites fra *Foreningen af danske interaktive medier*, der er en brancheforening for de danske internetmedier, og som løbende udgiver en liste over de mest besøgte danske internetudgivelser (www.fdim.dk). Hvor *Arto* mestendels er for de helt unge er *Facebook* også for en lidt ældre aldersgruppe. Ved således at vælge disse to fora, er der sandsynlighed for at vi får dækket diskussionerne for hele aldersgruppen 14 til 26 år.

Der er desuden nogle kvalitative forskelle på *Arto* og *Facebook* i den måde diskussionerne foregår på. På *Arto* er der tale om deciderede diskussionsfora, hvor de unge diskuterer forskellige holdninger til et emne. På *Facebook* er der tale om grupper, der omhandler en bestemt sag, som man støtter eller tager afstand fra ved at melde sig ind i gruppen.

Internettet ændrer sig hele tiden, og de fund, vi har gjort kan se anderledes ud på et andet tidspunkt. Man kan fx formode et den knivlov, der blev vedtaget i efteråret 2009 har betydning for de diskussioner, der finder sted på internettet.

Etiske overvejelser

I forbindelse med internetanalysen er det særlig relevant at overveje, hvordan man sikrer deltagerens anonymitet. Der findes ingen officielle standarder eller lovgivning på området af analyse af debatter på internettet, men vi har lænet os op ad *Ethical decision-making and Internet research* anbefalinger på området. De personer, der indgår i analysen, har ikke skrevet deres indlæg under hensyntagen til, at deres udsagn skulle underkastes en analyse. Vi har derfor med overlæg anonymiseret deltagerne, således at det ikke fremgår, hvad de hedder eller hvor og hvornår deres udsagn er fra.

Fokusgruppeinterview

Anden del af undersøgelsen udgøres af 9 fokusgruppeinterview, hvor de unge med udgangspunkt i en række spørgsmål om vold diskuterer, hvor *forestillingerne* om vold kommer fra.

Sammensætning af fokusgrupper

Fokusgrupperne består af 9 grupper med 5-6 unge i hver og er sammensat således:

Alder	København	Provins
14-16 år	1 gruppe	2 grupper
17-20 år	1 gruppe	2 grupper
21-26 år	1 gruppe	2 grupper

Målgruppen for undersøgelsen er unge mellem 14 og 26 fordelt over hele Danmark. Det er efterstræbt i sammensætningen af fokusgrupperne, at de fleste er sammensat med unge uden for København, da vi gerne have unge fra forskellige steder i provinsen. Dette er gjort, fordi det antages at interaktionsformerne og holdninger til vold og våben i nattelivet kan variere i henholdsvis provinsen og i hovedstaden, og separate grupper gør, at denne potentielle forskel træder tydeligst frem. Derudover forventes det også, at unge fra henholdsvis provinsen og hovedstaden har nogle forestillinger om hinanden, som kan hæmme en fri og åben diskussion under interviewet. Vi har gennemført 9 fokusgruppeinterviews, hvoraf de 3 er gennemført i hovedstadsområdet og 6 i provinsen, heraf tre i Jylland og tre på Sjælland. De 9 grupper fordelt på denne måde har givet en god sammensætning og givet os mulighed for at sprede provinsen lidt mere ud. Der indgår i alt 50 unge i undersøgelsen.

Deltagerne er opdelt i aldersgrupperne 14-16 år, 17-20 år og 21-26 år. Dette er gjort, fordi aldersforskellen for unge mellem 14 og 26 vurderes til at spille en stor rolle for måden, de unge diskuterer på, og deres kendskab til vold og våben i nattelivet. Jo mere aldershomogen en gruppe er, des bredere vil det fælles udgangspunkt være, og dermed skabes større mulighed for dybdegående diskussioner de unge i mellem, og der opnås en større indsigt i de problematikker som er relevante for den pågældende aldersgruppe.

Endelig har vi også sammensat grupperne således, at der i hver enkelt gruppe er deltagere, som i forvejen kender hinanden, men også deltagere, som ikke har mødt hinanden før. Dette er gjort for at øge muligheden for, at fokusgruppen bliver et forum, hvor deltagerne føler sig godt tilpas, og samtidig også for at sørge for, at deltagerne er så forskellige, at de kan udfordre hinanden på holdninger og oplevelser.

Rekruttering

De unge er først og fremmest rekrutteret via de unge, som Rådgivende Sociologer i forvejen har kendskab til fra tidligere undersøgelser. Det har ikke nødvendigvis været de samme personer, men det har været vores indgang til feltet. Via disse indgangspersoner har vi fået adgang til andre informanter, som igen har givet adgang til andre informanter. Der har derfor dels været tale om rekruttering via egne kontakter, dels via snowballmetoden. Det har ikke været svært at skaffe informanter til denne undersøgelse, og vi har oplevet stort engagement og interesse fra de unge.

Alle informanter har modtaget et gavekort på 200 kr. for deres deltagelse i fokusgruppen

Udarbejdelse af interviewguide til fokusgrupper

Til fokusgruppeinterviewene har vi anvendt en semistruktureret interviewguide. Interviewguiden er opdelt i temaer, som på forskellig vis berører relevante problemstillinger i forbindelse med en afdækning af sociale overdrivelser blandt

unge omkring vold og våben i nattelivet. Undervejs i fokusgruppeinterviewene har vi brugt stimulusmateriale i form af konkrete artikler, annoncer og cases; for det første for at etablere en platform, hvorfra de unges holdninger kan udfordres, og for det andet for at skabe dynamik i interviewet.

Den tilstedeværende moderator fungerer som ordstyrer og sørger for, at de forskellige emner berøres, og at alle deltagere får mulighed for at deltage i diskussionerne. Moderatoren forsøger at holde sig så passiv så mulig, og blander sig kun i diskussionerne, når det er påkrævet for at holde dem i gang. Referenten sørger under interviewet for at notere eventuelle centrale emner, som bør behandles yderligere under den afsluttende diskussion, og noterer sig, hvis der er særlige magtspil i fokusgruppen som kan influere på udkommet af diskussionerne (Hvis det f.eks. er tydeligt at en enkelt person dominerer hele gruppen, og gør at nogle personer ikke føler sig trygge ved at udtale sig, er dette noteret efterfølgende, for at kunne tage forbehold for det i den senere analyse).

Interviewguiden er opbygget således, at første halvdel af interviewet omhandler generelle emner såsom, om de unge tror, at der er meget vold, og anden halvdel i højere grad kommer ind på mere personlige emner som, der ligger tættere på den unges eget liv. Denne opbygning skaber indledningsvis et samtalerum, hvor de enkelte deltagere kan blive trygge ved hinanden, og fortroligheden med emnet kan etableres. Dette er særligt relevant i en fokusgruppesituation, da deltagerens mulighed for at kommunikere frit med hinanden er afgørende for, at en god og nuanceret samtale etableres.

Kapitel 3

Internetanalyse

Inden vi giver os i kast med internetanalysen er der et par erfaringer fra de diskussioner, som vi lokaliserede, der er værd at indlede med. Først og fremmest er vold i nattelivet ikke et emne, der fylder ret meget i de mange diskussioner som unge har på internettet. I vores gennemgang af de unges diskussioner på nettet kan vi konstatere, at vold og natteliv generelt set ikke er de emner, der har den højeste prioritet blandt de unge. Der er oftere diskussioner af problematikker, der ligger nærmere på de unges hverdagsliv, såsom problemer med forældre, kærester, selvtillid osv.

Diskussionerne kommer desuden i høj grad til at blive generelle og omhandle, hvordan man kommer frygten til livs i form af meget konkrete forslag og tiltag mod vold generelt. Samtidig ændrer diskussionerne ofte retning til at handle om noget andet eller det bliver et forum for ”statements”, med den konsekvens, at der lukkes for yderligere diskussion.

Som vi også skal se i analysen af fokusgrupperne, så er internettet heller ikke det sted, som de unge primært får deres historier fra, eller lægger meget vægt på i fortællinger om vold. De kan godt finde på at melde sig ind i en gruppe mod vold, men det er ikke offentligt tilgængelige debatfora på internettet, der har stor betydning for de unges utryghed, fortællinger eller forestillinger om vold i nattelivet.

Analysen af debatfora på internettet giver et indblik i, hvordan de unge italesætter vold, hvad de unge tænker om vold i nattelivet, og hvordan de tænker, at man skal komme den livs.

Arto

På *Arto* er der 46.519 etablerede debatter, opdelt på forskellige debatemner, som brugerne selv har valgt deres debatoplæg ind under. Indholdet i de forskellige

diskussioner kan godt variere lidt i forhold til emnet, og længden og seriøsiteten vil også variere en del.

De mest centrale søgeord i undersøgelsen er *Vold* og *Natteliv*, der er blevet anvendt til at lokalisere diskussioner omhandlende emnet. Der er i alt 164 debatter med søgeordet vold. Disse debatter er alle blevet gennemgået, hvorefter vi har udvalgt de diskussioner som 1) Var relevante i forhold til emne, 2) Havde mange indlæg, deltagere og mest aktivitet og 3) Bar præg af en vis seriøsitet. Vedrørende punkt 3 har vi erfaret at mange af diskussionerne på *Arto* ofte udvikler sig i en useriøs retning, hvor indholdet af debatten forkastes til fordel for personlige kommentarer og drillerier.

Da temaet for diskussionerne er lagt fast allerede i udvælgelsen af diskussionerne, vil indholdet som udgangspunkt omhandle vold og utryghed i nattelivet. Men når det så er sagt, så vil der stadig være en stor variation at spore i de enkelte diskussioner. Vi vil i det følgende undersøge nærmere, hvordan emnerne diskuteres, hvilke holdninger, der tilkendes, hvor holdningerne kommer fra, hvorfor de unge diskuterer og i hvilken grad de præger hinanden.

Overordnet set henvender de unge sig til hinanden på *Arto* i en undren over, *hvorfor der generelt set opstår vold i nattelivet*. Når et debattemne først er lanceret, drejer diskussionen sig dog ofte i mange forskellige retninger. Her debatteres

- årsager til vold
- forholdsregler i forhold til færden i nattelivet
- oplevelser af vold i nattelivet
- brug af våben
- afkodning af voldelig signaladfærd
- konsekvenser for offeret
- holdninger til volden og
- udviklingen af vold i Danmark.

Typer der bruger vold

Et emne, som præger mange af debatterne, er som nævnt, hvorfor nogle vælger at anvende vold mod andre unge. De unge kommer med mange forskellige forklaringer, og nogle er mere seriøse end andre. Overordnet omhandler forklaringerne, hvad der får den enkelte til at slå andre, og her nævnes som generelle faktorer:

- Miljø og omgangskreds
- Social arv
- Kedsomhed
- Lavt selvværd og manglende selvkontrol
- Behov for respekt
- Misbrug af alkohol og stoffer

Hvor diskussionerne oftest bygger på de unges forestillinger om volden og årsager til volden, er der også enkelte unge med egne voldserfaringer, som vælger at forklare voldsanvendelsen fra deres perspektiv. Som udgangspunkt anvender de unge mange nuancerede forklaringer på volden, og der er tilsyneladende plads til forskellige holdninger i debatterne. Samtidig er det også tydeligt, at unge med mange forskellige erfaringer med vold i nattelivet deltager, og at de unge frit kan diskutere emnet.

Situationen

Der er mange, der påpeger, at der sker noget i situationen for nogle unge, der er latente i forhold til at bruge vold:

- Noget slår "klik"
- At få adrenalinen op og køre
- Indre vrede som skal ud, aggressivitet
- Provokationer
- Ønske om kontrol

De unge mener altså i udbredt grad at det, der får volden til at opstå i specifikke situationer, er egenskaber ved personen, som til dels er uberegnelige, dels afhænger meget af den enkeltes følelsesmæssige tilstand. Elementer, som øger usikkerheden og svækker muligheden for at vurdere det potentielt voldelige udfald i forskellige situationer. Men de unge er ikke helt uforberedte, når det kommer til at aflæse

potentielle voldelige situationer og anvende forholdsregler. Selvom der umiddelbart angives nogle meget diffuse kendetegn ved de situationer, hvor der kan opstå vold, er der alligevel udviklet et fokus på de signaler fra andre, som man skal være særlig opmærksom på. Her anføres blandt andet:

- Folk som kigger "forkert" på en
- Glor konstant
- Går ude med armene
- Folk der nedgør og gør andre til grin
- Folk som er fulde og på stoffer

De unge er altså bevidste om, hvilke signaler, de skal være opmærksomme på for at undgå volden, og diskuterer på *Arto* flittigt hvilke forskellige signaler, de hver især holder øje med. Derudover anvender de i vid udstrækning også en række forholdsregler for at undgå at blive slået ned eller komme i slagsmål med andre unge.

Forholdsregler

I forlængelse af diskussioner om vold i nattelivet kommer de unge med udsagn om, hvad de selv gør for at undgå vold i nattelivet, og i nogen tilfælde hvad de vil anbefale andre at gøre. Blandt forslagene er blandt andet:

- Følges med andre
- Gå med kniv
- Snakke i mobiltelefon
- Undgå øjenkontakt
- Snakke ordentlig

De unge er meget bevidste om, hvad de selv kan gøre for at undgå at blive involveret i voldelige episoder, og forholdsregler er et emne, som de er interesserede i, og som de kan finde ud af at diskutere på en nuanceret måde. Men samtidig med at forslagene indeholder konkrete anvisninger, så videreformidles også en holdning om, at der er en grund til at være opmærksom, og i nogle tilfælde er de foreslåede forholdsregler måske ikke så egnede. En pige på 19 år forklarer, hvad hun gør:

”Men mit bedste våben, udover min kniv, er min telefon. går jeg alene på gaden og er utryg så tager jeg min telefon som jeg selvfølgelig har masser af strøm på, og ringer til min kæreste. Så viser jeg eventuelle overfaldsmænd at jeg på den måde ikke er alene.”

Pigen foreslår brugen af mobiltelefon for at signalere, at man ”ikke er alene” men siger samtidig, at hun også går med kniv. På den måde kommer hun til at videreformidle en holdning om, at kniven er en naturlig del af de forholdsregler, som man tager for at undgå voldelige episoder.

Holdninger til brug af våben

At de unge har holdninger til, hvor vidt det er en god ide at gå med kniv i nattelivet eller ej, er tydeligt. Enkelte unge skriver, at de bruger kniv, og oftest er det ifølge dem selv kun til selvforsvar, eller fordi de tidligere har haft nogle oplevelser, hvor de mener, en kniv kunne have hjulpet dem. En pige skriver:

”Jeg går med kniv for at beskytte mig selv. Jeg er langtfra en voldelig type, men har bare været udsat for nogle episoder der gør jeg ikke vil være uforberedt næste gang. men jeg ku da aldrig drømme om at starte uden grund.”

Der er intet, der tyder på, at de unge bærer kniv for aktivt at bruge den i nattelivet: Kniven omtales snarere som en udvidet form for forholdsregler i forhold til at beskytte sig selv i nattelivet. De unges udtalelser skal selvfølgelig tages et med gran salt i nogle sammenhænge, da behovet for selvfremstilling sandsynligvis også er afgørende for, i hvilken grad man under- eller overdriver beskrivelserne af sin adfærd. Generelt er der modstand mod at medbringe våben i byen, men som nedenstående citat viser, så findes der også unge, der accepterer behovet for at gå med kniv, når man har haft oplevelser, som kan retfærdiggøre det:

”Jeg har ik prøvet at blive truet, men jeg ved at nogle af mine venner går med kniv i byen, fordi de simpelt hen er bange for at blive smadret og sålet halvt ihjel. min venindes kæreste, blev overfaldet mens de var i byen sammen, og hun kunne ikke gøre noget, fordi de holdte hende. og efter det går han altid med en kniv, når han er ude. - syntes det er trist det skal være sådan, men jeg kan da godt se det fra hans side. jeg ville os blive ret så bange hvis det var mig, tror slet ik jeg ville bevæge mig ned i byen om natten.”

Centralt for diskussionerne omkring vold og våben i nattelivet er, hvor vidt det er forsvarligt at medtage våben eller ej. Som det er blevet nævnt, har nogle unge den indstilling til våben i nattelivet, at det er ok, når man kan begrunde det. Over for denne indstilling er der samtidig også unge, der fremhæver deres modstand mod våben i nattelivet, uanset årsagen dertil:

”Selv at medtage våben gør kun det eskalerer. Så tager ballademagerne jo blot pistoler med og så får vi først rigtige massakrer”

De unge er altså i stand til at diskutere grænserne for, hvornår det er ok og ikke ok at bære våben i byen. Tilsyneladende findes der mange forskellige holdninger til våben i nattelivet. Hvor den mest udbredte er, at det er uforsvarligt at medbringe kniv, er der samtidig også en del, som accepterer det, hvis det er til selvforsvar og som en reaktion på tidligere erfaringer med vold i nattelivet.

”Jeg føler mig ikke tryk når jeg er i byen. Jeg har aldrig oplevet noget, men har da hørt om andre og set andre der er blevet slået ned ”

Modsat findes de unge, som ikke mener, de har nogen grund til at føle sig utrygge, og som håndterer risikoen for vold på en meget bevidst og aktiv måde, og derfor heller ikke mener, at der er nogen grund til at være utryk i nattelivet. Som en dreng skriver:

”Jeg synes ikke man skal gå rundt og være bange, det er jo begrænset hvor meget der sker i forhold til hvor mange der bor i Danmark, og hvor mange fester der er. Det bliver osse tit blæst op i medierne og sådan, men man skal selvfølgelig heller ikke friste skæbnen...Såh nej er egentlig ikke bange, man skal bare passe på med hvad man siger til folk for der er nogle som tænder af meget hurtigt...”

På *Arto* bringes de unges holdninger i spil, og de diskuterer livligt hinandens holdninger til vold og våben i nattelivet. De unge bruger *Arto* som et sted, hvor de kan prøve forskellige holdninger af, og de tager (som regel) hinanden seriøst. De unge, der diskuterer vold og våben på *Arto* hjælper og støtter hinanden i forhold til, hvordan man kan føle sig tryk i nattelivet, og *Arto* bliver derfor et forum, hvor holdninger brydes. I og med at man er anonym på *Arto* bliver man heller ikke

direkte konfronteret med sine udtalelser, og man kan meget let vælge at trække sig ud af diskussionen, når man ikke har lyst til at deltage længere.

Facebook

Facebook er på mange måder bygget anderledes op end *Arto*. På *Facebook* er der ikke et decideret debatforum, men det er derimod muligt at oprette grupper som diskuterer, støtter eller kæmper for eller imod en specifik sag eller emne.

Søgningen på *Facebook* er foretaget ved brug af de samme søgeord som på *Arto*: dvs. primært *vold* og *natteliv*. Ved en søgning inkluderes alle grupper på hele *Facebook*, dvs. at hvis søgeordet også forekommer på andre sprog, vil disse også blive talt med i søgningen. I de tilfælde, hvor ordet giver et fejlagtigt indtryk af niveauet for interessen, fordi det har en anden betydning på et andet sprog, vil det blive udeladt. Derudover kan det samme ord også have forskellige betydninger alt afhængig af, hvilken sammenhæng det bruges i.

Grupperne på *Facebook* er fundet ved at foretage søgning på de ovenstående søgeord, og herefter udvælge grupper med over 1000 medlemmer og med relevans for emnet. I det følgende vil vi mere konkret beskrive karakteren og indholdet af udtalelserne i grupperne.

Overordnet om udtalelserne

De tre emner, der oftest er oppe til diskussion, hvad enten der er tale om løsningsforslag, fremmaning af trusselsbillede eller diskussion af det offentlige system og lovgivning er:

- Samfundsmedlemmernes ansvar
- Ordensmagts rolle
- Trygheden – på gaden og i nattelivet

I det følgende vil vi se lidt nærmere på, hvordan disse tre områder diskuteres på *Facebook*.

Samfundsmedlemmernes ansvar

Individuelle forholdsregler – Selvforsvar

På Facebook er der meget få, som offentligt tilkendegiver, at de bærer våben i nattelivet for at beskytte sig selv. Dette skyldes hovedsageligt, at de grupper der er etableret for at diskutere vold og våben i nattelivet, næsten uden undtagelse er blevet oprettet med det formål at bekæmpe dette. I den følgende analyse er derfor indledningsvis vigtigt at holde sig for øje, hvem det er, som deltager i debatterne, og i særdeleshed, hvem det er som ikke gør. Men når der så er en enkelt person, som skriver, at vedkommende bærer våben, så er det også kilde til livlig debat, som i det følgende citat:

”...men nu må jeg sku være ærlig og sige jeg har altid en kniv på mig hvis jeg er ude, IKKE for at bruge den nødvendigvis, men da jeg er en pige føler jeg det er nødvendigt at kunne forsvare sig selv, kunne aldrig finde på at trække den før jeg vidste at det ville være det eller acceptere et evt. voldtægt ell. lign. der må jeg sige jeg vil heller stikke en ned endda slå ham ihjel end være hjælpeløs og blive voldtaget f.eks. Det ikke fordi jeg syntes det fedt at gå med kniv, tværtimod men realiteten er nu desværre at det samfund vi lever i og det natteliv vi hverdag læser i avisen om er farligt. og chancen for at blive overfaldet vokser og vokser i kbh.”

Debatoplægget udtrykker en argumentation for at gå med våben, som er meget almindelig, og som desuden er fremkommet i indtil flere sammenhænge på Arto. Centralt er, at kniven aldrig tages med for at blive brugt offensivt, men i stedet tænkes som en sidste udvej ved et eventuelt overfald. Ofte er den medbragt pga. tidligere erfaringer, eller fordi venner eller bekendte tidligere er blevet overfaldet. Indlægget afføder diskussioner om mange forskellige emner, og blandt andet diskuteres kraftigt den enkeltes konkrete muligheder for at beskytte sig i nattelivet og holdninger dertil:

”Det er lige så effektivt at have en lille hårspray du kan have i tasken. Den kan du sprøjte ham/dem som overfalder dig med i hovedet så har du en chance for at løbe væk”

Hertil svares:

Det er fint nok at du gerne vil kunne forsvare dig selv! Men så kan du jo tage timer i SELVFORSVAR!”

Og

”Der er kun et effektivt våben mod en trussel i nattelivet, og det er at tage benene på nakken og komme væk derfra hurtigst muligt. Det jo efterhånden umuligt at vide, om en evt. angriber bærer kniv, pistol, brugte kanyler eller andet.”

De tre ovenstående citater foreslår hhv. hårspray, udøvelse af en kampsport til selvforsvar, eller blot at løbe hurtigt fra den truende situation. Samtidig er der også en fremtrædende holdning om, at det under alle omstændigheder *ikke* er i orden at medbringe en kniv, når man går i byen:

”Hvis du ikke kan tage vare på dig selv uden kniv, har du da slet ingen chance med. At tage våben frem eskalerer bare situationen, du tvinger den anden til at reagere på det og det er langt fra alle der vil løbe skrigende bort, hvis der står en lille pige foran dem med en kniv.”

I grupperummet gives der således konkrete løsningsforslag på den usikkerhed, en manglende mulighed for at forsvare sig giver, samtidig med, at der er en stærkt fordømmende holdning over for kniv i byen. Centralt for dette tema er, at det er den enkelte selv, som står til ansvar for valget om at medbringe kniv i nattelivet, og at det også er den enkelte person selv, som har ansvaret for at finde alternative løsninger til det at bære kniv som selvforsvar.

Familie og miljø

Et andet emne i diskussionen af vold og våben i nattelivet er, hvorledes opdragelse og miljø påvirker de unge i forskellige retninger, og hvorvidt det kan være med til at forklare deres adfærd. Disse diskussioner er i højere udtryk for at krænkende adfærd i byen i høj grad også skyldes de sociale og kulturelle betingelser, som den enkelte er opvokset under. Til forskel fra det forrige diskussionsemne er der således tale om et større kollektivt ansvar i forhold til forebyggelse af vold og våben i nattelivet.

Holdningen til forældrenes ansvar er ikke fuldstændig entydig, men det fremgår af ovenstående, at der hersker en stærk forestilling om, at forældrene bærer en stor del af ansvaret, når unge opfører sig for vildt i byen:

”jeg siger ikke at det er forældrenes fulde ansvar... slet ikke på nogen måde... men jeg kan se hvordan min omgangskreds har udviklet sig... forældre der har haft en hård hånd over mig og mine venner, har formået at ingen af os er småkriminelle.. Men nogle af mine andre venner har haft en løs opvækst... fået lov at drikke tidligt, ikke fået skæld ud når de har lavet ballade mm. Og de er sjovt nok alle tidl. straffede nu...”

Samtidig vises der i diskussionerne nuanceringer over dette emne, således at det måske ikke udelukkende er forældrene, som bør stilles til ansvar:

”Forældres ansvar! Nu må i stoppe! Skal vi smide forældrene i fængsel så??? Ja lad os da give forældrene ansvaret. Men hvem skal tage ansvaret for forældrene? Hvem havde indflydelse på forældrene? Hvem tog ansvaret for integrationen da vi bad dem komme hertil? Og noget slog fejl.... At pege på forældrene vil ikke føre til noget, andet end tilbage på os selv. Vi opnår intet ved at placere skylden... Vi vinder kun med en ændring i holdningen til hvad der er cool, og hvad der ikke er det!”

At placeringen af ansvaret for unges krænkende adfærd, og udviklingen af forebyggende tiltag er en kompliceret diskussion, fremgår også tydeligt af de forskellige diskussioner. Her kan det være meget svært at finde ud af, hvordan man præcist skal sætte ind, som det kommer til udtryk i de to nedenstående citater, der går på enten forebyggelse eller straf som løsning:

”Men man kunne jo tage fat i potentielle kriminelle tidligt i forløbet og få dem ind på et bedre spor. Det kræver imidlertid, at der bruges penge på det

Eller modsat:

”Jeg ved godt at det lyder hårdt, men jeg er på en eller anden måde sådan set ligeglad med deres baggrund og opvækst. De ved udmærket godt at man ikke slår andre mennesker ihjel !!! ...så må man betale straffen og så burde Danmark bygge fængsler der ikke er som nærmest et 3 stjernet hotel, eget værelse med kabeltv, men byg celler til feks 20 mand uden tv og uden mulighed for uddannelse og aktivering !! og så en langt langt højere straf, for det man får for mord i Danmark er jo rent til grin !!!!!”

Den enkelte ”ballademager” og forældrene er fokus i mange af diskussionerne.

Men i diskussionen af samfundsmedlemmernes ansvar for den oplevede uro i

nattelivet, er der også mange nuancer, som skal medregnes. Denne kompleksitet skinner igennem mange steder, og det er tydeligt, at det ikke udelukkende er én forklaring, som er dominerende, og at der derfor ikke kan gives nogle entydige løsningsforslag på problemerne.

Holdningsændringer

Centralt for diskussionen vedrørende folks egen mulighed for at ændre det trusselsbillede, som toner frem i den offentlige debat i dag, er et fokus på en fremtidig holdningsændring. Hermed berører diskussionen et meget centralt emne inden for forskning i forebyggelsesarbejde i USA. Her har fokus de seneste år været på, hvordan unges forestillinger om hinanden er grundlag for agent-påvirkning, dvs. hvordan den enkelte vælger at handle som et resultat af, hvad andre tror og mener (Balvig, Holmberg og Sørensen 2005:321)¹. Kerneargumentet i denne holdning er, at det handler om at få etableret en almen holdning, hvor kniv i nattelivet ikke er acceptabelt, at dette skal betyde, at ingen tager kniv med, hvorfor der i sidste ende ikke er noget argument for at medbringe en kniv til selvforsvar:

”Det virker som om det er en angst der styrer adfærd og argumenter frem for rationelle overvejelser som de der taler imod. Jeg vil nok råde alle der overvejer at tage en kniv med i byen som selvforsvar til at blive hjemme, og få genoprettet den grundlæggende tillid til vores medmennesker og det samfund vi lever i. Uanset hvad er der altid en risiko ved at gå udenfor døren...nogle bliver kvæstet af at få tagsten i hovedet og en kniv er ikke noget forsvar som jeg ser det, tværtimod.”

Samtidig handler det også om at kunne håndtere sin frygt, og gøre sig det bevidst, at den ikke bunder i en reel trussel; at der er langt flere grunde til at føle sig tryk og derfor ikke medbringe kniv. En holdningsbearbejdning må siges at være et dybdegående og langsigtet tiltag i forhold til forebyggelse af vold, våben og utryghed i byen.

¹ Dette perspektiv går under betegnelsen ”The Social Norms Approach”, og er udviklet af psykologen Alan Berkowitz og H. Wesley Perkins på baggrund af forskning foretaget på Hobert and William Smith College i 1980’erne (Berkowitz & Perkins 1987). Denne forståelse er også gennemgående i kampagnen ”Færre går med kniv end du tror”, lanceret af Det Kriminalpræventive Råd i vinteren 2007/2008. Her blev det forsøgt at påvirke de unges adfærd gennem gængse markedsføringsteknikker til at formidle information om de faktiske normer for knive i nattelivet.

Ordensmagtens rolle

Strengere straffe

Helt centralt i diskussionen af vold, våben og utryghed i nattelivet er ordensmagtens rolle, håndhævelse af straffeloven, og muligheden for at påvirke kriminel eller krænkende adfærd gennem lovgivning og straf. Det er typisk for denne diskussion, at holdningerne er mange og forskellige, men at de personer, som ønsker strengere straffe ytrer sig tydeligst i debatten (skyldes måske også, at det kan være sværere at komme med indlysende, håndgribelige og enkle alternativer til en forøgelse af strafferammen). De følgende citater illustrerer nogle markante bidrag til diskussionen om straffens sammensætning:

”Personligt syntes jeg at den danske lovgivning er for vattet. For at komme voldsproblemerne til livs, bør alle voldsmænd og folk med våben på offentlig vej spærres inde med en straf svarende til en morders. Ligeledes skulle fængslerne ændres drastisk.”

Citatet illustrerer meget godt, at der eksisterer nogle meget markante bud på alternative strafferammer for kriminelle handlinger. Straf som et middel til at regulere voldskriminalitet og krænkende adfærd i byen kan ses som udtryk for en ide om, at det er muligt at reducere potentielle voldshandlinger, idet ulemperne ved at begå en kriminel handling øges. Tanken er grundlæggende, at hvis straffen øges, vil en rationelt handlende person, som opvejer fordele og ulemper ved handling, i en potentielt kriminel situation fravælge den ulovlige handling på grund af sandsynligheden for at få en straf. Ligeledes vil den rationelle lovovertræder efter afsoning af en eventuel dom ”lære af sin fejl” og derfor ikke gentage en lovovertrædelse. Samtidig kan de udtrykte holdninger også ses i tråd med den herskende politiske diskurs, hvor straffens regulerende virkning fremhæves.

Overvågning

I diskussionerne på *Facebook* er det overordnet set muligt at skelne mellem personer, som går ind for mere overvågning, og personer, som ikke gør. De følgende citater er typiske udtryk for en positiv indstilling over for overvågning:

”For min skyld kan de sætte et overvågningskamera op på hvert gadehjørne. Jeg kan ikke se det mindsker min personlige frihed det mindste. Derimod hjælper det på min retssikkerhed!”

Udsagnet udtrykker for det første den holdning, at øget overvågning vil øge retssikkerheden og mindske kriminaliteten, og for det andet, at det ikke vil indskrænke den personlige frihed. I forhold til håndtering af utryghed vedrørende vold og våben i nattelivet er der umiddelbart ingen bekymringer at spore hos denne gruppe. Over for den positive indstilling til overvågning findes en mere skeptisk holdning, som udtrykkes i det følgende citat:

”Jeg tror heller ikke at overvågning løser problemet. Overvågning vil bare vise problemet og vise hvilke personer der har været indblandet. Jeg tror når først at slagsmålet er i gang, så er der ikke noget der stopper dem der er virkelig syge i hovedet.”

For de skeptiske er ét af hovedargumenterne imod øget overvågning, at det ikke vil have nogen indflydelse på kriminalitetsniveauet i nattelivet. Her tvivles der på, om bevidstheden om overvågningen, når den potentielt voldelige situation opstår, vil have nogen effekt på den udøvende part. Som alternativ foreslås mere politi i gaderne, hårdere straffe og i det hele taget mere konkrete indsatser.

Debatten vedrørende overvågning er meget tydeligt central for mange af diskussionerne vedrørende vold, våben og tryghed i nattelivet. Dette skal også ses i lyset af, at dette emne fylder meget i den offentlige debat og er et centralt politisk emne, hvorfor det også kan forventes at fylde meget i debatterne på *Facebook*.

Trygheden - på gaden og i nattelivet

Der er mange forskellige måder at forholde sig til tryghed i nattelivet på. Som udgangspunkt kan vi identificere fire typiske positioner i debatterne:

- personer, som konstant føler sig utrygge,
- personer, som er begyndt at føle sig mere utrygge på det sidste,
- personer, som føler sig utrygge pga. af tidligere overfald eller lignende, og
- Personer som grundlæggende føler sig trygge.

Det er tydeligt, at især de uroligheder, som fandt sted på Nørrebro i perioden op til analysen, har påvirket mange og deres opfattelse af trygheden i nattelivet:

"Der sker også det at mit sted hvor jeg før følte mig tryk alle døgnets 24 timer, pludselig er blevet CRIME-SCENE fyldt op med angst for at blive skudt, børn der ikke må gå ud og spille bold længere, politiet der køre rundt og holder øje, og her står jeg... Jeg har fand't me gemt mig tilbage i min lejlighed, og følger dybt rystet med i nyhederne, hver gang jeg ser et indslag om Nørrebro runger det i mit hjerte.."

Ovenstående citat er udtryk for en meget radikal reaktion på utrygheden på Nørrebro. Dette kan ikke ses som generelt for alle personer, der er blevet mere utrygge i den sidste tid, men illustrerer den meget store spændvidde, der er inden for følelsen af tryghed. Heroverfor illustrerer næste citat en midterposition, hvor oplevelsen af det øgede kriminalitetsniveau påvirker de forholdsregler, som tages, men ikke påvirker følelsen af tryghed:

" Da skoleåret startede tog mig og alle mine venner ofte over på legepladsen i Nørrebroparken om aftenen og hyggede, det stoppede da der var blevet skudt et par gange. Det er hvad jeg har mærket, jeg er ikke bange for at gå på gaderne, men jeg tænker da over ikke at tage en løbetur når der er mørkt osv..Nogen af vores venner fra gården har starten en gruppe op det er imod skyderierne, der hænger nu plakater over hele kbh, det er super, men plakaterne har ikke hjulpet, hårde straffe har heller ikke hjulpet. Jeg synes det er en fed idé at gå en aftenur på Nørrebro!"

Den unge pige er tilsyneladende meget bevidst om hvad der foregår i nattelivet, men også om hvilke forholdsregler, det er nødvendigt at tage for at mindske risikoen for at blive involveret i truende situationer. Forestillingerne om volden er her baseret på egne oplevelser, der som udgangspunkt ikke har medført en øget utryghed, men blot flere forholdsregler. Hvor det indledende citat viste, hvorledes uroligheder i nattelivet for nogle medførte stor utryghed og meget radikale forholdsregler, er der i ovenstående tilfælde kun tale om øgede forholdsregler. Afslutningsvis illustrerer de følgende citater personer, som grundlæggende føler sig meget trygge:

"Så snart du er for noget; Fred, fri hash, kærlighed, omsorg og plads til alle uanset etnisk, klassemæssig og kulturel oprindelse. Så gør du en forskel! Men når man er mod noget, i det her tilfælde skyderi, så fokuserer man på det negative og

hjælper kun til at voldsorgiet bliver en selvopfyldende profeti fuld af drama som de indifferente i samfundet kan sidde foran TVet og svælge sig i. Frygt er en heftig illusion som mange mennesker bygger deres liv op omkring.”

Med ovenstående holdning påvirkes hverken følelsen af tryghed eller de forholdsregler, som tages i forbindelse med færden i nattelivet. Der er altså tale om personer, som enten ingen grund har til at føle sig utrygge, eller som bevidst vælger ikke at føle sig utrygge og ændre deres adfærd på grund af uroligheder i nattelivet. Dette er således udsagn som signalerer, at der ikke er nogen grund til at føle sig utryg, og som dermed bidrager til en mere afslappet indstilling til risikoadfærd i nattelivet.

Opsamling på internetanalysen

Såvel på Arto som Facebook demonstrerer de unge evne til at debattere emner som vold og utryghed i nattelivet på en nuanceret måde og også give plads for uenigheder og modsatrettede synspunkter. De unge opererer på en reflekterende måde med komplekse forklaringer på voldens opståen og betydningen af, hvordan man – inklusive de selv – taler om emnet. Overordnet set er de unge enige om, at våben og vold i nattelivet ikke er ønskeligt, og de debatterer ivrigt forskellige strategier for at sikre, at man trygt kan færdes i nattelivet.

Samtidig er internettet et sted, hvor meninger kan brydes, og man, uden at blive direkte konfronteret med de andre i diskussionen, kan komme med sine uforbeholdne holdninger. Internettet er et sted, hvor man ikke er forpligtet på at indgå i en dialog, men kan trække sig ud af diskussionen, når man har lyst, og det har både fordele og ulemper. Fordelene er, at man kan ytre sig frit uden de store konsekvenser, at man kan give udtryk for holdninger, der går mod normen, og at man kan diskutere emner med mennesker, som man måske aldrig ville have mødt i den virkelige verden. Ulemperne er, at diskussionerne ikke bliver fulgt op, at man kan komme med overdrevne udsagn samt at man ikke får den interaktion, der er mellem mennesker, der sidder overfor hinanden og diskuterer. I det følgende vil vi se nærmere på, hvordan diskussionerne udvikler sig blandt unge, der sidder overfor hinanden og diskuterer.

Kapitel 4

Analyse af fokusgrupperne

I denne del af analysen vil vi se lidt nærmere på de diskussioner, som fandt sted i fokusgrupperne. Grupperne er grundlæggende forløbet således, at fortællinger, fakta og forestillinger er blevet diskuteret de unge imellem, mens den tilstedeværende moderator har sørget for at introducere de relevante emner og holde diskussionerne på rette kurs.

Gennemgående for fokusgrupperne er, at det handler om oplevelser, der er tæt på, og i mindre grad om holdninger og overordnede diskussioner, som det mere er tilfældet i debatfora på internettet. Fokusgrupperne er præget af en dialog og samtale, hvor de diskuterende er til stede i samme rum. Dette giver en anden form for interaktion, hvor de unge bl.a. kan aflæse hinandens kropssprog, og hvor de unge hele tiden involveres i diskussionerne.

Fokusgrupperne har været præget af stor talelyst og er foregået i en tillidsfuld atmosfære. De unge har været meget engagerede og har gerne delt deres oplevelser, bekymringer og holdninger med hinanden og os.

Generelle fund

Kendetegnende for fokusgrupperne er, at de unge kun i meget lille grad selv har oplevet vold på første hånd, men som vi også så i den kvantitative undersøgelse *Unge, vold og utryghed i nattelivet* (2008), så er der blandt de helt unge mange, der kender nogen, eller har hørt om nogen, der har været udsat for en eller anden form for vold eller har deltaget, frivilligt eller ufrivilligt, i voldelige episoder. Vi har både afholdt fokusgrupper med unge, der går i byen i København, og unge, der går i byen i provinsen. Vi kan ikke se nogen systematiske forskelle grupperne imellem i forhold til forestillinger eller oplevelser. De tydeligste forskelle ligger i forhold til køn og alder, hvilket vi vil beskrive i analysen.

Internettet

På baggrund af de diskussioner, som vi analyserede på internettet, har vi spurgt de unge, om de kender de forskellige internetfora, hvor unge diskuterer vold med hinanden, og om det er noget, som de eller deres venner bruger. Mange af de unge kender udmærket de forskellige fora, og synes, at det er godt, at der diskuteres fænomener som vold og utryghed på internettet, men det er ikke noget, de bruger i udstrakt grad eller føler sig stærkt engageret i. De fleste bruger internettet rigtig meget, men ikke til at diskutere vold i offentlige fora. De bruger det mere internt med nogen, som de kender i forvejen, og de bruger det til at vise billeder fra fester og diskutere problemer, der i virkeligheden fylder mere i deres liv, såsom problemer med kærester osv. – hvilket ligger meget godt i tråd med den observation, vi gjorde i forbindelse med gennemgangen af internetdiskussionerne.

Omfang af vold og våben

Et af de resultater, som vi så i den kvantitative undersøgelse (Rådgivende Sociologer 2008) var, at der blandt de unge var nogle overdrevne forestillinger om omfanget af våben i nattelivet. I fokusgrupperne blev de unge forelagt disse fund sammenholdt med hvor få, der egentlig selv havde været udsat for vold eller haft et våben med.

De unge diskuterede livligt omfanget af vold og våben og delte sig i to lejre. Dem, der blev overraskede over, at der var så mange, der mente, at der var meget vold og mange våben, og dem, der mente, at tallene nok gav et meget godt billede af tingenes tilstand.

De unge, der ikke mente, at det var så slemt, var hovedsageligt de ældste, der havde gået i byen i mange år, og derfor kunne trække på flere års erfaring. De havde et bedre sammenligningsgrundlag, da de kunne tænke tilbage og sammenholde med deres egne oplevelser i nattelivet. Mange af dem var derfor af den overbevisning, at der ikke var meget vold i nattelivet, og at hele diskussionen om overvågning og knivlove kun er med til at sætte yderligere fokus på et i forvejen lille problem, og skabe mere utryghed.

Selv om hovedparten mente, at mere overvågning og strengere straffe ikke løste problemet med vold, var der dog også nogle af de ældste, der mente, at der havde været mere vold og flere våben, men at de nye tiltag mod våben kombineret med overvågning faktisk havde haft en forebyggende virkning. Set i det lys er det den nye lov, der har stoppet en eskalerende vold, og har været medvirkende til at gøre nattelivet mere trygt. En anden mener, at man også passer bedre på, hvis der er risiko for at blive filmet:

”folk tænker sig om en ekstra gang efter de nye regler, hvor man ved at man kan komme i fængsel”

Hvis man laver noget står der altid en med mobiltelefon og tager billeder. Men dem kan man altid træde på – så de gør ikke en forskel. Det er noget andet med overvågningskameraer (mand 24).

Ud over at kameraer ifølge denne unge mand har en effekt på potentielle voldsudøvere, så har de også den effekt, at den enkelte kan nå at komme væk fra en truende situation. Forespurgt om, volden så ikke bare rykke et andet sted hen, er der en, der fremfører, at det er muligt, men at det skaber en mulighed for, at man kan nå at komme væk: *Men så kan man måske nå op til bussen (mand 24).*

Kameraerne tjener således både et forebyggende og et tryghedsskabende formål, som jo også netop har været formålet.

Som en del af diskussionen omkring omfanget af vold og våben er der flere af de unge, der er inde på, at der er flere våben, end der har været tidligere, hvor man bare brugte næverne: *Før der var det bare sådan slagsmål med knytnæver og sådan noget (dreng 15 år).*

Og som en anden af de helt unge siger:

Nu er der mange der har kniv med, så hvis der er nogen der begynder på noget så stikker de dem bare ned (pige 15).

Dette synspunkt kommer til udtryk hos en informant i en fokusgruppe, hvor ingen af de unge har erfaringer med hverken vold eller våben, hvilket gør det interessant at se lidt nærmere på, hvorfra de unge henter deres forestillinger.

”de overdriver helt vildt meget, det er det første man tænker”

Medierne

Der er ingen tvivl om, at de unge kender til historierne om vold i nattelivet via medierne. Flertallet af de unge i fokusgrupperne var dog enige om, at medierne generelt har en tendens til at overdrive volden, fordi det er en god historie. Disse unge diskuterer også, at det særligt er formiddagspressen, der har en tendens til at overdrive historierne, og at de generelt ikke tillægger dem meget troværdighed. Selv om de unge ikke tror specielt meget på formiddagspressen, så tror de mere på tv-nyheder, fordi der er mere baggrundsstof og en større dybde, hvorimod det i formiddagspressen handler om at sælge aviser ved at dramatisere.

Selv om de unge ikke selv tror på historierne og ikke tillægger dem megen vægt, så er det ikke det samme som, at de ikke mener, at andre er påvirkelige. I en af fokusgrupperne blev det fremhævet, at ”de gamle” nok var mere påvirkelige for formiddagspressens historier, fordi deres erfaringsgrundlag med det nuværende natteliv er lille, og at de derfor har nogle andre forestillinger end unge, der rent faktisk går i byen. På den måde kan historierne tjene som til at bekræfte ældre i, at det også går vildt for sig i nattelivet, uden at det egentlig er tilfældet.

”Politikerne spiller også på de følelser, der opstår”

Samtidig kom de unge i en af fokusgrupperne ind på, at de syntes, at politikere lod sig påvirke i ekstrem grad af mediernes historier. På den ene side ses medierne som en magtfaktor i forhold til politikere, men på den anden side kan politikere bruge medierne i forhold til deres egen agenda ved at bruge folks frygt til at få gennemført deres egen politik (som fx den ny knivlov).

I en af fokusgrupperne kom der en diskussion i forlængelse af, at nogle medier havde en tendens til at overdrive. Diskussionen handlede om, at det ikke kun var dårligt, at det blev omtalt, hver gang, der havde været en episode i nattelivet, fordi det samtidig indikerede, at det var en så enestående situation, at den fandt frem til forsiden. Altså i virkeligheden det modsatte af, at det blot var med til at skabe frygt, men kunne være med til at bekræfte, at dette her sker så sjældent, at det er værd at sætte på forsiden.

Der er en specifik sag, som de unge mennesker alle sammen kan huske: den såkaldte "huesag", der var kraftigt eksponeret i medierne. Sagen handler om de unge mand, der kort tid efter nytårsaften i 2008 blev stukket ihjel i nærheden af Kgs. Nytorv i København på vej hjem fra byen, fordi han ikke ville aflevere sin hue. Sådant en historie påvirker de unge meget, fordi der var tale om et fuldstændig umotiveret overfald på en ung mand, der stille og fredeligt var på vej hjem. Når det kunne ske for ham, så kan det også ske for dem selv, fordi han bare var en helt almindelig ung. En af de unge i fokusgrupperne påpeger samtidig, at det typisk er den slags historier, der bliver eksponeret i medierne, og at den er med til at skabe frygt og kører på temaet: det kan ske for alle.

Selvom de unge således kender historierne fra medierne, angiver de kun i ringe grad, at de lader sig påvirke af dem. De lader sig dog påvirke af historier, hvor det kunne have været dem selv, fordi det rykker tæt på. Medierne spiller således en rolle, men som vi skal se i det følgende, så påvirkes de unge i langt højere grad af historier, der ligger tæt på dem selv

I det følgende vil vi vende os mod et andet sted, hvor historier kan komme fra: de fortællinger, der findes i omgangskredsen.

Historier og fortællinger fra omgangskredsen

Selvom de unge ikke rigtig selv hverken har oplevet eller set vold, så har de alligevel for manges vedkommende et forholdsvist stort kendskab til vold i omgangskredsen. Af diskussionerne i fokusgrupperne fremgår det, at der blandt de helt unge (14 – 16 år) er mange historier og fortællinger om vold i nattelivet, herunder historier om nogen i deres bekendtskabskreds, der har været udsat for en eller anden form for overgreb. Der er blandt andet to af de unge piger i aldersgruppen 14-16 år, der angiver at have flere veninder, der er blevet voldtaget på vej hjem fra byen. Episoderne er aldrig blevet meldt til politiet eller fortalt til forældrene. I et af tilfældene var veninden så fuld, at hun ikke kunne huske præcis, hvad der var sket.

Det forekommer umiddelbart meget voldsomt, at man i en alder af 15 har flere veninder, der er blevet voldtaget. Det er tydeligt, at vores informanter mener, at det er tilfældet. En mulig forklaring kan være, at de pågældende veninder til informanterne har overdramatiseret nogle hændelser. Som en af de unge piger også siger i samme fokusgruppe:

Man hører aldrig om en stille og rolig aften i byen. Man hører altid, når der har været et eller andet. Når der er nogen, der har været i slagsmål eller en der har været til udpumpning – så er det de historier man hører, når man ikke har været med til festen – man hører ikke om de fire timer, hvor man bare har siddet os stenet (pige, 15 år).

”Det er tit noget, der tages op i klassen, så sidder folk og fortæller nogle virkelig skræmmende historier”

Det er et svært område, og det er nødvendigt at denne problematik kommer frem i lyset blandt de ansvarlige voksne i de unges liv, for at få belyst, hvor meget der er fakta og hvor meget, der er sociale overdrivelser. Hvis det blandt så unge piger forekommer, at de oplever seksuelle overgreb, som de efterfølgende ikke fortæller til nogen af frygt for repressalier, er der al mulig grund til at få disse sager frem i lyset. Hvis det på den anden side viser sig at være overdrivelser, skal dette også frem, da historierne er med til at gøre de unge piger utrygge.

De ældre piger har ikke de samme historier, om end de måske nok har oplevet, at der er nogen der har gramset på dem eller deres veninder. Men som en siger: ” *det er nok at sige: ”nu stopper du!”* (pige 19 år).

I flere af de andre fokusgrupper er de unge inde på, at de voldelige historier er gode historier at fortælle:

”jeg kender mange historier, den det er også fordi, at det er sådan en god ting at fortælle. Det er altid fedt at fortælle de historier: jeg har en ven der er sindssygt god til at slås og sådan noget” (mand 19 år).

Det kan således ikke udelukkes, at der sker en vis dramatisering, når egne og venners oplevelser genfortælles.

Der er stor forskel på alvoren i de historier, som de unge har med i bagagen. Nu er den helt unge piges ovenstående fortælling et grelt eksempel på de historier og fortællinger, som de unge har. Men det er kendetegnende, at så godt som alle kan fortælle om en ven eller en vens ven, der har været udsat for vold i nattelivet. Således er der flere, der fortæller om venner, der er blevet involveret i slåskampe eller blevet truet med vold. Det er dog påfaldende, at det er de alleryngste, der generelt har de fleste historier om vold i omgangskredsen.

Alkohol og stoffer

Et andet tema, der går igen er betydningen af alkohol i forbindelse med de voldelige historier. De unge er enige om, at alkohol og stoffer er stærkt medvirkende til, at situationer i nattelivet kan komme ud af kontrol.

Interviewer: Hvad betyder alkohol og stoffer?

Ung: Det betyder meget. Nogle bliver helt anderledes og går fuldstændig amok. Nogle kan slet ikke tåle det. Man handler mindre rationelt.

De unge i fokusgrupperne drikker alkohol, når de går i byen, hvorimod stoffer er et meget sjældent forekommende fænomen. De unge er godt klar over, at alkohol kan skabe problemer, og at man kan få rodet sig ud i nogle situationer, man ikke kan overskue, når man er meget fuld. De unge viser sig samtidig at være meget ansvarlige overfor hinanden, og de passer på de af deres venner, som har fået for meget at drikke. De sørger for, at de kommer hjem, eller at de følges med nogen, således at de ikke efterlades alene. Samtidig er de opmærksomme på, at beskytte de venner, der har fået lidt for meget at drikke ved at være sammen med dem i byen, og dermed være til stede, hvis der skulle ske et eller andet.

"De andre" og "andre steder"

Der er stor forskel på, hvor meget vold de unge forestiller sig, at der er i nattelivet på tværs af deres eget kendskab til vold. Der er helt på tværs af alder, køn og urbanitet forskellige forestillinger om voldens omfang. Nogle unge, der fortæller, at de kender mange, der har været udsat for vold, generaliserer deres oplevelser til at gælde for nattelivet generelt, mens andre unge ikke gør dette.

En af de unge siger, at der helt klart er kommet mere vold, og begrundet dette med, at hun selv har oplevet, at der sker mere, når man går i byen. Omvendt er der andre unge, der også har en del historier, der mener at der ikke er specielt meget vold i nattelivet. Der er således ikke nogen klar sammenhæng mellem de historier, som fortælles i omgangskredsen og så forestillinger om voldens omfang generelt.

Et andet tema, der synes at gå igen er forestillinger om *de andre* og *de andre steder*. Der er unge, der nævner, at det nok er trygt, der hvor de bor, men at andre steder er det nok meget værre. Det er værre i København, og der skal man nok passe på, når man går på diskotek. Disse historier har de unge fra medierne, og særlig den verserende bandekonflikt får dette synspunkt til at florere. Omvendt mener de, der bor i København, at det nok er værre i provinsen, fordi der er det mere normalt, at man bruger næverne. Alt i alt nogle forestillinger og fordomme om de andre og de andre steder, som ikke nødvendigvis har noget hold i virkeligheden. I en af fokusgrupperne blev der i forbindelse med diskussionen om, hvor volden er værst også sagt:

”dengang jeg boede i [navngivet provinsby] troede jeg at det var meget værre i København, men nu hvor jeg bor i København, har jeg fundet ud af, at det faktisk er meget værre i [navngivet provinsby].

De unge kan altså godt have nogle forestillinger om, at alting er meget værre andre steder, men de er samtidig i stand til at modificere deres forestillinger om voldens omfang til den virkelighed, som de selv oplever.

De sociale overdrivelsers konsekvenser

Som nævnt indledningsvis forekommer der ofte sociale overdrivelser blandt unge. Pointen i Ringstedforsøget er, at de unge bliver påvirket til selv at have en risikoadfærd, hvis de tror at andre unge har en risikoadfærd i forhold til alkohol og stoffer. Det hjælper derfor at få de sociale overdrivelser frem i lyset, således at de unge får aflivet deres myter om de andre, og ikke selv får en risikoadfærd, fordi de tror, at andre har det.

I forbindelse med vold og sociale overdrivelser, så viser vores undersøgelse, at de unge har nogle historier om vold i nattelivet, som mestendels kommer fra den nærmeste omgangskreds. Historierne kan virke overdrevne, og som nævnt tidligere kunne det være relevant at få skilt fakta fra fiktion. Til forskel fra Ringstedforsøget har disse historier dog ikke den konsekvens, at de unge selv bliver mere voldelige eller mener, at det forventes at man deltager i slåskampe, når man er i nattelivet. Historierne har snarere den virkning, at visse af de unge formoder, at nattelivet er mere risikofyldt, end det måske i virkeligheden er. Historiernes konsekvens kan være mere utryghed, hvilket kan få de unge til at overveje mere eller mindre drastiske forholdsregler, i de mest radikale tilfælde våben, og derved blive en selvopfyldende profeti.

De fleste unge tager kraftigt afstand fra vold, og mener, at det er unge, der har problemer eller kommer fra en uheldig baggrund, der bruger vold, og at det kun giver status i marginaliserede miljøer. Vi genfinder således i fokusgrupperne resultatet fra internetanalysen, der viste, at de unge er i stand til at reflektere nuanceret over, hvorfor vold opstår, og hvad der kan være baggrunden for, at nogen vælger at bruge vold. Diskussionerne i fokusgrupperne viser også, at brugen af vold for langt de fleste unge ikke forbindes med noget smart (som alkohol og rygning kan gøre) og at det i langt de fleste kredse ikke giver respekt at være involveret i vold. Vold er på den måde en meget anderledes form for risikoadfærd, end alkohol og rygning er.

Forældrene

Mange af de unge har fået gode råd af deres forældre i forbindelse med at gå i byen, og mange af dem lytter til, hvad deres forældre siger. De unge oplever, at deres forældre er bekymrede for at der skal ske dem noget, når de er i nattelivet og giver dem gode råd til, hvordan man kan passe på sig selv:

- Sørg for at følges med nogen
- Send sms om, hvor man er
- Lad være med at tage imod drinks fra fremmede

”Min mor lærte mig sådan et trick, så nøglerne stikker ud af hånden”

Pige 22 år.

Der er også nogle af de unge, der bevidst lader være med at fortælle deres forældre de historier, som der hører, fordi de er bange for at gøre dem ekstra bekymrede. Der er dog flere af de unge, der peger på, at de ikke synes at deres forældre er overbekymrede. De siger mere, at de skal gå ud og have det sjovt, men være fornuftige og passe på sig selv og hinanden.

Hvad gør de unge utrygge

Man kunne have en formodning om, at de unge, der mener, at der er meget vold i nattelivet, og som lader sig påvirke af medierne i højere grad end andre bliver utrygge og føler sig nødsaget til at bevæbne sig. Dette er dog langt fra tilfældet.

Det der ser ud til at spille en rolle (sådan overordnet set) er samspillet mellem:

- Køn – pigerne er mere utrygge end drenge, og deres utryghed retter sig mere mod potentielle seksuelle overgreb på vej hjem fra byen og mindre mod voldelige situationer i nattelivet
- Venner – hvis nogen, man kender, har oplevet noget voldsomt, påvirker det ens oplevelse af tryghed og utryghed
- Enkelthistorier i medier – især når de handler om, at sagesløse er blevet udsat for overgreb
- Forældre – mange af de unge diskuterer historierne med deres forældre og kan genfortælle de råd, forældrene har givet dem

De unge mener selv, at forældrene spiller en stor rolle. Måske ikke så meget direkte, da flere af de unge udtrykker, at forældrenes erfaringer er fra en anden tid og derfor ikke opleves så relevante – men mere indirekte, gennem den opdragelse, de giver de unge. Flere af de unge mener med baggrund i egne og venners erfaringer, at holdninger til vold grundlægges allerede i den tidlige barndom. Det lader til en vis grad til at være kønsspecifikt, således at drenge snakker mere med deres fædre og piger med deres mødre.

De ansvarlige unge

Som vi også så i *Unge, vold og utryghed i nattelivet* (Rådgivende Sociologer 2008), så er de unge generelt fornuftige og sørger for at følges med nogen og går fra episoder, der kan udvikle sig voldeligt. De unge viser sig desuden som meget ansvarlige og omsorgsfulde overfor hinanden. De er meget opmærksomme på at de af deres venner, der har fået for meget at drikke ikke kommer til at rode sig ud i

”Så får man den der ”det er tæt på”, ikke – hvad hvis det sker for mig?”

noget, eller bliver efterladt alene et sted. De unge er godt klar over, at for meget alkohol kan betyde, at man kan ende i nogle situationer, der ikke er helt hensigtsmæssige.

Forskellige typer af unge

I undersøgelsen *Unge, vold og utryghed i nattelivet* (2008), identificerede vi på baggrund af en korrespondanceanalyse fem grupper af unge i forhold til utryghed.

De fem grupper er:

- Den store midtergruppe: De fleste unge, som sjældent er bange, og som sørger for at følges med nogen og passe på hinanden i nattelivet. De har ikke noget kendskab til vold, men kan godt have nogle forestillinger om, at der alligevel er en del vold.
- Slagsbrødrene: en meget lille gruppe af unge mænd, der slås med hinanden i nattelivet, og som aldrig er utrygge.
- De bekymrede: fortrinsvis unge piger, der ikke har noget kendskab til vold, men som alligevel er meget utrygge og som tror at der er meget vold.
- De robuste: har intet kendskab til vold, er aldrig utrygge og mener heller ikke at der er meget vold i nattelivet.
- Risikogruppen: kender til vold i deres omgangskreds, men har aldrig oplevet noget selv, er meget utrygge, har overvejet våben, og tror at der er meget vold i nattelivet.

I fokusgrupperne genkender vi til en vis grad de samme grupperinger, som vi så i den kvantitative undersøgelse, og i den følgende del af analysen vil vi søge at komme lidt dybere ind i de refleksioner, der ligger bag de forskellige måder at opleve nattelivet på. Det skal dog påpeges, at der i den kvantitative undersøgelse er tale om en idealtypisk inddeling, og at der i nærværende kvalitative undersøgelse i sagens natur er flere nuancer og glidende overgange. Vi har derfor i analysen valgt at modificere typologien en smule, og identificerer tre grupper:

- De påpasselige piger
- De robuste drenge
- De risikøsgende drenge

Som man kan se, så er det køn, der har været med til at bestemme opdelingen. Det skyldes, at vi på tværs af urbanitet og alder kunne se et tydeligt mønster i forhold til særlig utrygheden hos piger og drenge. Samtidig kunne vi konstatere, at især pigerne havde forskellige overvejelser i forhold til utrygheden.

De påpasselige piger

Det går igen på tværs af fokusgrupperne, at pigerne føler sig mere udsatte i nattelivet end drengene, og også er mere usikre i forhold til at være i stand til at tage vare på sig selv. Det er dog også nogle andre ting, pigerne er bange for. Således er de ikke bange for slagsmål og anden vold i byen på egne vegne, selvom enkelte fortæller, at de til tider er nervøse for, at deres kæreste skal blive rodet ind i noget. For deres eget vedkommende går frygten mere på seksuelle overgreb:

”Det som jeg er bange for, det er altså ikke at blive skudt, det er at blive voldtaget.” (Pige 21 år)

Voldtægtsfrygten går igen som den mest fremherskende frygt blandt pigerne i fokusgrupperne, både de ældre og de helt unge. Det er især piger, der har kendskab til voldtægter eller lignende episoder i deres nærmeste omgangskreds, der er bange for det. Det skal bemærkes, at det ikke er i byen eller til fester, de frygter at blive voldtaget, men i højere grad på vej hjem fra fester.

”Det kommer nok mest, når man ikke er i byen fordi tit så er det så hyggeligt og der er god stemning. Det er måske mere når man sidder sådan og snakker om det at man egentlig godt kan blive bange for det.”(Pige 21 år).

Rygter og historier har deres virkning. Når man hører historierne, kan man blive bange, og når man er på vej hjem og måske går på mørke steder.

Pigerne diskuterer muligheden for at gå med peberspray som forsvar mod et muligt overfald, men er usikre på, om det egentlig vil have nogen effekt:

”Altså nogle gange så tænker man at for en sikkerheds skyld kunne det måske være smart nok. Men jeg tænker at hvis jeg er så uheldig at blive udsat for et overfald, og jeg skal til at åbne min taske og finde min peberspray så er jeg for længst blevet røvet.”(Pige 22 år).

Det bliver også pointeret, at peberspray og andre våben kan give en falsk tryghed, fordi de kan blive brugt imod en selv af en evt. overfaldsmand.

”Jo mere man hører... Til sidst bliver man vel så bange, at man godt kan finde på det (at gå med våben)”

Der er ingen af pigerne i grupperne, som selv går med peberspray. I stedet tager de andre forholdsregler. Alle pigerne fortæller, at de bruger hinanden til at skabe større tryghed. Således sørger de alle som hovedregel for at følges med nogen hjem, så de ikke går alene. I andre situationer bruger de deres mobiltelefon til at holde kontakt med andre – forældre, kæreste eller hinanden – indtil de er nået hjem, ligesom de aftaler, at de ringes ved, når de er hjemme, så de er sikre på, at alt er i orden.

”Piger er hjælpeløse”. (Pige 18 år)

”Altså jeg kan godt drikke mig rigtig, rigtig fuld hvis det er til privatfest, men når jeg går i byen, så holder jeg altså igen, fordi lige pludselig så bliver man altså sådan at man godt kan mærke på sin krop at den blævrer lidt og sådan og det holder ikke” (Pige 22 år)

Flere af pigerne fortæller, at de har fået forskellige råd fra forældre eller ældre søskende. Ud over de ting, de allerede gør, som at følges ad hjem, drejer det sig især om at holde nøglen som et våben i hånden samt ikke at gå tilbage til en drink, som har stået ubevogtet, og hvor nogen kan have puttet noget i. Der er dog ingen af dem, som selv har været ude for situationer, hvor disse forholdsregler har været aktuelle.

Overordnet set lader pigernes frygt for voldtægt ikke til at påvirke deres adfærd i byen i særlig grad; der er således ingen af dem, som nævner, at de afholder sig fra at gå i byen af den grund. Alligevel er historierne så udbredte, at det må siges at være noget, som spiller en rolle for pigerne og gør, at de føler det nødvendigt at tage særlige forholdsregler, navnlig på vej hjem fra byen. Pigerne taler om det som noget naturligt og hverdagsagtigt, at de tager disse forholdsregler, og problematiserer det således ikke selv i noget særligt omfang; dog er der noget, der taler for, at deres bevægelsesfrihed i nogen grad bliver begrænset af frygten.

De robuste drenge

For de fleste drenges vedkommende gælder det, at frygten for vold ikke spiller nogen stor rolle for dem. For så vidt, at de alligevel tænker over det, retter deres tanker sig i høj grad mod specifikke situationer og ikke så meget mod en generel opfattelse af, at der er vold i nattelivet. De historier, de fortæller om vold, handler

mest om venner eller venners venner, der bliver involveret i voldelige episoder, fordi de selv opsøger dem:

"Når man ser sådan noget i medierne, så tror jeg altid til en vis grad at det er selvforskyldt, når man er indblandet i noget, fordi jeg synes at det er så nemt at søge væk fra det. Og hvis man havner i det så har jeg svært ved at tro på at det er tilfældigt eller uden grund. ... Så står forældrene og græder og siger at Emil han var en sød dreng, men det er jo bare fordi at de ikke ved hvad børnene har været involverede i" (Dreng 18 år).

Derudover ser de mere volden som hørende til nogle andre grupperinger eller andre miljøer end der hvor de selv færdes, og de mener også, at de er rimeligt gode til at genkende og undgå potentielt voldelige personer og situationer. De nævner dog, at de er mere trygge, når de er flere sammen i byen. De fleste drenge har ingen problemer med at gå alene hjem.

De af drengene, der selv har været udsat for episoder, der tangerer det voldelige, fortæller tit, at det er sket i sammenhænge, hvor der var jalousi involveret. Der er også et par af pigerne, der fortæller, at deres kæreste kan blive jaloux og være ved at komme i slagsmål med andre fyre. En dreng fortæller således, at han er blevet sparket, fordi han dansede med en pige, som en anden åbenbart havde kik på. Han har efterfølgende holdt sig væk fra det pågældende sted. De fleste drenge søger i det hele taget at undgå voldelige situationer ved at trække sig væk, hvis der er optræk til ballade.

Et par af drengene har oplevet at blive rullet, dvs. at blive truet til at aflevere mobiltelefon, tøj eller andre værdigenstande. Disse oplevelser gør, at de tænker over risikoen for, at det kan ske igen.

Alle drengene tilkendegiver, at de ville hjælpe deres venner, hvis de blev overfaldet. Derimod er de mere usikre på, hvad de ville gøre, hvis det var ukendte personer, der sloges. Hovedbudskabet er formentlig, at det ville komme an på, om man så situationen som et privat opgør mellem nogenlunde jævnbyrdige parter, eller om der var tale om et overfald af flere mod en eller en stærkere mod en svagere person. I sidste tilfælde ville de fleste af drengene efter eget udsagn gøre

noget for at stoppe episoden, evt. tilkalde hjælp. Nogle af drengene giver udtryk for, at det faktisk kunne være lidt fedt at slås, hvis formålet var at hjælpe andre.

De risikosøgende drenge

En lille gruppe af de interviewede hører til den gruppe, vi har kaldt ”de risikosøgende”. Nogle af de unge mænd fortæller således, at de selv som yngre har været ”ballademagere”, som kunne finde på at opsøge vold som en del af en aftens underholdning, fx ved at forsøge at fremprovokere et slagsmål. De tilkendegiver dog også, at det er noget, de selv og de fleste af deres venner er vokset fra igen, efterhånden som de bliver ældre og fornuftigere. At vold således primært er for de helt unge mænd, der et træk vi genfinder i undersøgelsen *Vold blandt unge mænd i nattelivet* (Rådgivende Sociologer 2008). I tråd hermed er der flere, der angiver, at der er mere ballade de steder, hvor de lukker 18-årige ind, end de steder, hvor grænsen er 21. De historier, som de risikosøgende unge mænd i fokusgrupperne fortæller, ligger meget i forlængelse af de historier, vi har hørt i interviewene med voldelige unge mænd, se rapport *Vold blandt unge mænd i nattelivet* (Rådgivende Sociologer 2008).

En af de unge mænd fortæller, at der han godt selv kan have den indstilling, at det ikke kan være meningen, at man skal finde sig i noget urimeligt fra andre, og at man godt kan føle sig lidt god, hvis man har brugt vold i en retfærdig sags tjeneste.

Der fortælles enkelte historier om piger, der passer til den risikosøgende profil, fx i sammenhæng med de undertiden meget omtalte pigebander, men ingen af de interviewede har personligt kendskab til disse, og de unge er enige om, at det primært er mænd, der har denne indstilling.

Hovedresultater fra fokusgrupperne

Ligesom internetanalysen viser analysen fra fokusgrupperne, at de unge er reflekterede i deres diskussioner af årsagerne til vold og af forholdet mellem den faktiske forekommende vold og mediernes omtale.

Vold i nattelivet er ikke et emne, de unge selv oplever som stærkt påtrængende, men når de bliver spurgt, har de klare meninger om emnet.

For langt de fleste unge forbindes vold ikke med noget smart og giver ikke respekt. Der fortælles nok en del historier om vold blandt de unge, og de kan også være ganske dramatiske, og det kan være svært at finde ud af, hvor meget der er overdrevelse og hvor meget der er reelt.

Den væsentligste forskel imellem de unge er forskellen på piger og drenge forskellige frygt. Pigerne er generelt mere frygtsomme end drenge. De er navnlig bange for at blive overfaldet og voldtaget på vej hjem fra byen og tager forholdsregler i form af aldrig at færdes alene. Dette gælder alle grupper, alle aldre. For de fleste drenge vedkommende gælder det, at frygten for vold ikke spiller nogen stor rolle for dem. De undgår så vidt muligt voldelige situationer og oplever for det meste, at det kan lade sig gøre at undgå vold, hvis man ikke er interesseret.

En lille gruppe af de interviewede hører til den gruppe, vi har kaldt ”de risikosøgende”, der selv som yngre har været ”ballademagere”, som kunne finde på at opsøge vold som en del af en aften underholdning, fx ved at forsøge at fremprovokere et slagsmål. De tilkendegiver dog også, at det er noget, de selv og de fleste af deres venner er vokset fra igen, efterhånden som de bliver ældre og fornuftigere.

De fleste unge drøfter emnet med deres forældre og har fået gode råd og anvisninger af disse. De unge mener også, at forældrenes generelle opdragelse har stor indflydelse på, hvordan de unge forholder sig til vold.

Kapitel 4

Diskussion og anbefalinger

Som vi også har set i undersøgelsen *Unge, vold og utryghed i nattelivet* (Rådgivende Sociologer 2008), så er de unge for så vidt ikke præget af en stor utryghed, når de går ud. Dog ser det alligevel ud til, at de lader sig påvirke særlig af de historier, der er tæt omkring dem, eller historier og oplevelser, hvor det på en eller anden måde beskriver en situation, som man ikke kunne have undgået.

Præcis som vi så i den kvantitative undersøgelse, er det ikke de unge selv, der er involveret i vold – de færreste har nogensinde oplevet selv at være blevet overfaldet. Samtidig har vi set, at der tilsyneladende er påfaldende mange blandt de helt unge, der kender nogen i deres nærmeste omgangskreds, der er blevet overfaldet eller voldtaget.

For de fleste unges vedkommende lader det til, at de faktisk opfører sig både fornuftigt og ansvarligt. En evt. indsats fra andre aktørers side skal ske under hensyntagen til at understøtte de unges egen oplevelse af at have kontrol over deres egen situation og ageren i nattelivet. Man skal således i forebyggelsesarbejdet være varsom med at tale risikoen op og i stedet understøtte de unge i at tage en rimelig grad af ansvar for sig selv og hinanden.

Et resultat, der går igen i denne såvel som den tidligere rapport, er, at især pigerne er bange for at blive udsat for seksuelle overgreb, navnlig på vej hjem fra byen, og at denne frygt påvirker deres adfærd i en grad, så de undgår at færdes alene og i bestemte områder. Det kunne være værd at overveje nærmere, hvordan man kan styrke de unge piger, så de i højere grad oplever, at de kan bevæge sig frit og trygt i det offentlige rum.

I den forbindelse kunne interessante fokuspunkter være:

Den reelle forekomst af seksuelle eller andre typer overfald på unge piger. Hvis forekomsten i virkeligheden er meget lav, kan information i sig selv måske medvirke til at mindske utrygheden.

Fokus på de historier, de unge fortæller. Navnlig de helt unge nævner eksempler på, at der flourerer voldsomme historier iblandt de unge. Her kan forældre og lærere måske spille en rolle i forhold til at få undersøgt, om der er noget om snakken, og i modsat fald at få aflivet nogle af de værste myter.

Fokus på, hvad der virker, for at forebygge vold og seksuelle overgreb. Faktuel og realistisk – dvs. hverken over- eller underdrevet – oplysning om risikofaktorer, hvordan man undgår at komme i en risikabel situation og hvordan man slipper ud af ubehagelige situationer igen, hvis de alligevel opstår, bør gøres tilgængelig for såvel unge piger som unge mænd, fx i skoler eller andre sammenhænge, hvor de unge færdes. Igen bør det understreges, at man ikke bør piske en stemning op. Men måske kan man som lærer og forældre gribe lejligheden, hvis de unge fortæller skræmmende historier, til at imødegå disse med faktuel oplysning.

I den sammenhæng kunne det være særdeles interessant at vide mere om, hvor godt de voksne omkring de unge, dvs. især forældre og lærere, egentlig er rustet til at give de unge faktuel og brugbar viden, og i hvilket omfang de selv lader sig påvirke af skræmmende historier, myter og sociale overdrivelser.

Der er grund til at fokusere på forældrenes rolle, fordi de unge i høj grad lytter til de råd som forældrene giver.

Litteratur

Videre læsning

- Aoir ethics document (2002): *Ethical decision- making and Internet research. Recommendations from the aoir ethics working committee.*
- Balvig, Flemming; Holmberg, Lars; Sørensen, Anne-Stina (2005): *Ringstedforsøget – Livsstil og forebyggelse i lokalsamfundet.* Jurist. Økonomforbundets Forlag
- Rådgivende Sociologer (2009): *Vold blandt unge mænd i nattelivet – en interviewundersøgelse.*
- Rådgivende Sociologer (2008): *Unge, vold og utryghed i nattelivet – en spørgeskemaundersøgelse.*

